

42 . Istria | Județ: Constanța | Punct: Histria B | Anul: 2014

Anul: 2014

Cod RAN: 62039.01

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie

Tipuri sit: amenajare/construcție

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Religios, ritual și funerar

Autori: Mircea Mihail Dabîca, Linca Kucsinschi

Instituții: Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca

Raport

Din anul 2010 obiectivul principal al cercetării arheologice în Sectorul Sud de la Histria este acela de a pune în evidență, atât din punct de vedere științific dar și muzeistic, orașul roman timpuriu de la Histria, mai puțin cunoscut și cercetat în economia investigațiilor arheologice de pe acest sit. În campania din anul 2014, cercetarea arheologică în Sectorul Sud al cetății greco-romane Histria s-a concentrat în zona de la vest de secțiunea S3b, una din sub-secțiunile componente ale secțiunii magistrale S3 începută cu trei ani în urmă. (Fig. 1)

Scurt istoric

În campania arheologică din anul 2012, într-o a treia etapă

de cercetare în sub-secțiunea S3b, în caroul 9 și la adâncimea de -

1,20 m, a fost descoperit un zid (Z8) lat de aproximativ 1,80 m, orientat E-V, cu un contrafort în caroul 10 de 0,50 m, zid din piatră de șist verde legată cu mortar. Acesta continuă în adâncime până

la -2,45 m, fiind de fapt fundația acestui zid. Continuarea acestei structuri constructive impozante a fost identificată în aceeași campanie arheologică și în secțiunea de verificare S 5 (6 m x 2 m) situată la 3,50 V de S3b, unde s-a surprins continuarea acestui zid atât spre V, dar și un colț al lui care duce zidul spre N (Z10). Deasemenea, continuarea acestei structuri a fost sesizată și în extremitatea nordică a S3b, unde la adâncimea de -2,00 m a apărut, după toate probabilitățile, latura de nord a unui posibil edificiu public de mari dimensiuni, aici fiind surprinsă doar o lățime de 1,60 m din lățimea totală a acestui zid (Z9), care mai continuă și sub martorul dintre S3a și S3b. Concluzia noastră din campania arheologică 2012 a fost aceea că este foarte posibil ca aceste ziduri de piatră legate cu mortar, Z8, Z9, Z10, cu lățimi foarte mari, să facă parte dintr-un edificiu de epocă romană timpurie, de mari dimensiuni (aproximativ 20 m lățime), cu o funcționalitate publică, oficială, având în vedere atât poziționarea sa în mijlocul orașului roman timpuriu, cât și faptul că, în campania din 2011 cât și în cea din anul 2012 s-au descoperit mai multe fragmente de tencială pictată între cele două limite de N și de S ale secțiunii S3b. Ca urmare a acestei descoperiri arheologice importante s-a impus nevoia cercetării și analizării acestei structuri constructive de mari proporții, de epocă romană timpurie, precum și a structurilor arheologice conexe acestei clădiri oficiale, respectiv orizontul de locuire romană timpurie și cele două necropole care suprapun acest edificiu.

În campania din anul 2014, obiectivul central al cercetării arheologice din Sectorul Sud a fost continuarea identificării planului

arhitectonic al edificiului roman timpuriu de mari dimensiuni cu un caracter public, oficial, mai exact a laturii sale de vest, a colțului de

nord-vest și a compartimentării vestice a acestui monument. Pentru atingerea acestor obiective au fost continuate cercetările arheologice în S6 și S7 (secțiuni deschise în campania din 2013) și au mai fost începute alte trei secțiuni S8, S9 și S10. Secțiunea S6 (fig. 2, 3), (6 x 2 m), este poziționată perpendicular pe

S3b, la 1,5 m

vest de S3b și la mijlocul distanței dintre cele două capete ale S3b

și perpendiculară pe obiectivul căutat, zidul de vest al edificiului. Suprafața S7 (Fig. 7, 8) (7 x 4 m) este poziționată la 1, 5 m vest de martorul dintre S3a și S3b și la 6 m nord față de S6, obiectivul aici fiind identificarea colțului de nord-vest al acestui edificiu. Secțiunea S8 (Fig. 9 10) (7 x 2 m) a fost deschisă la 7,20 m V de alea centrală a sitului arheologic Histria, obiectivul fiind aici, identificarea continuării spre V a zidului compartimentării edificiului roman timpuriu, respectiv Z15. Sondajul S9 (Fig. 11, 12) (4 x 1,50 m) a fost trasat tot la V de alea centrală, fiind poziționat chiar în marginea vestică a acestei alei, obiectivul aici fiind același ca în S8. Caseta S10 (aproximativ 4 x 4 m, datorită orientării sale la alea) a fost deschisă la 1,0 m N de suprafața S7, aici fiind caută continuarea unui nou zid apărut în această campanie, Z16.

Începem descrierea situațiilor arheologice în ordinea cronologică a acestor cercetări, respectiv cu S6. Aici s-a recurs într-o primă etapă la lățirea cu 0,50 cm spre S a acestei secțiuni, pentru a îndrepta profilul S al S6, prăbușit în campania precedentă din cauza condițiilor meteo nefavorabile. Stratigrafic situația arheologică se prezintă la fel. După stratul de pământ negru cu mult material ceramic roman târziu, vegetalul, care a fost urmărit până la o adâncime de 0,41 m, am descoperit un nivel cu pământ galben până la adâncimea de 0,85 m, niveluri în care au fost descoperite trei monede de bronz. De la această adâncime începe stratul de dărâmătură al edificiului nostru roman timpuriu, cu foarte mult mortar, dale de cărămidă, pietre de șist verde, alături de multe fragmente de tencuială pictată, cu o nuanță galbenă. Materialul ceramic este roman timpuriu după forme, mai ales ceramică fină.

În această campanie s-a mai cercetat un mormânt, M 16 (Fig. 13-15), descoperit în caroul 1 anul trecut. Din punct de vedere tipologic și stratigrafic, acest mormânt face parte din prima necropolă atestată arheologic în această zonă, cea din secolele IV- V p.Chr., morminte cu amenajare de țigle de acoperiș, dispuse peste mort în două ape. Orientat NV-SE, M 16 este un mormânt de înhumăție, dar un cenotaf așa cum am aflat ulterior, probabil de copil, după dimensiunea complexului funerar, cu o groapă de formă dreptunghiulară și cu treaptă, identificată foarte ușor în grund încă de sus de la nivelul coamei țiglelor dispuse în două ape peste mort.

În continuare, cercetarea arheologică în secțiunea S6, s-a concentrat în caroul 1, (Fig. 4-6) la V de Z11 (latura V a edificiului roman timpuriu) pentru a ajunge la baza fundației zidului Z11, la cota la care ne-am oprit în caroul 3 în campania precedentă, pe un nivel de pietriș, nisip și fragmente ceramice rulate. În S6, în campania trecută a fost descoperită la adâncimea de 1,14 m continuarea spre nord a laturii vestice a edificiului roman timpuriu, denumit convențional Z11. Întâi a fost descoperită latura sa de vest și la limita dintre carourile 1 și 2, la adâncimea de 1, 25 m și latura sa de est, astfel încât, rezultă că Z11 are o lățime medie de 1,80 m, la fel ca și celelalte segmente de zid descoperite, ceea ce confirmă identificarea sa ca zidul de vest al edificiului roman timpuriu. În campania din 2014, în caroul 1, în interiorul edificiului, am investigat fundația acestui zid Z11 până la adâncimea de 2,42 m, unde ne-am oprit tot pe un nivel de nisip cu pietriș mărunț, nisip și fragmente ceramice rulate. Au putut fi surprinse și aici nivelul de dărâmătură, un nivel de arsură, nivelul de construire al edificiului cât și cel de refacere al acestui edificiu roman timpuriu datat în secolul III p.Chr., datare determinată de materialul ceramic cât și de materialul numismatic. Săpătura a fost oprită în caroul 1 și 3, pe un nivel de pietre de mari dimensiuni rulate, care în acest moment par să indice un pavaj anterior edificiului roman timpuriu.

Și în suprafața S7 (Fig. 7, 8) s-a continuat cercetarea arheologică în această campanie. În primul rând a fost extinsă cu încă aproximativ 3 m spre V, până la alea centrală a sitului arheologic Histria. Într-o primă etapă au fost cercetate două morminte de înhumăție, M12 și M14 descoperite în campania precedentă în nivelul de pământ galben, la o adâncime medie de

0,70 m., acestea făcând parte tipologic și stratigrafic din prima necropolă atestată în această zonă cea de secolele IV-V p.Chr. Acestea sunt morminte cu amenajare de țigle de acoperiș dispuse în două ape peste defunct. Ca și în cazul secțiunii S6, mormintele din suprafața S7 încep în stratul de pământ galben, dar gropile acestora sunt săpate în nivelul de dărâmătură cu mortar al edificiului roman timpuriu. În caroul 3, M 12 (Fig. 16, 17) este un mormânt de înhumăție, de copil după dimensiuni, în poziție decubit dorsal, fără

inventar funerar, cu groapa de formă dreptunghiulară, ușor identificabilă în grund, orientat E-V. Acesta are o amenajare de țigle de acoperiș și are scheletul prost conservat, datorită acțiunii unui rozător care a deranjat scheletul în partea centrală a complexului funerar, gangul rozătorului fiind foarte bine evidențiat în grund. M14 (Fig. 18, 19) din vestul suprafeței S7 este tot un mormânt de înhumatie, cu o groapă de formă ovală și amenajată în zidul Z15, deasupra acestuia, cu amenajare din țigle de acoperiș dispuse la fel, în două ape peste mort, probabil un adult, în poziție decubit dorsal cu mâna stângă pe bazin, cu scheletul relativ bine conservat și fără inventar funerar.

Cercetarea arheologică a continuat în această campanie și sub orizontul funerar de secolele IV-V p.Chr., în carourile 3 și 4, sub M12 dar și în extremitatea de V a suprafeței, în partea extinsă a acesteia. (Fig. 7, 8) Încă din campania precedentă (Fig. 20-27) au fost descoperite și documentate aici, fundația colțului de NV a edificiului roman timpuriu, care are o formă de contrafort, denumit convențional Z12, și care a fost demantelat în pantă spre est. Au fost surprinse cele două colțuri, de interior și exterior ale edificiului. Latura de vest a edificiului, Z12, are o lățime de 1,80, la fel ca și cea de nord, Z13. În caroul 5, la nord de edificiu a mai fost surprins un segment de zid de aceeași factură, Z14, piatră de șist verde legată cu mortar, despre care în acest moment putem spune că este anterior edificiului, fiind tăiat de de colțul de NV al acestuia, așa cum a rezultat din cercetarea de anul acesta. Deasemenea tot din campania precedentă, în caroul 1, la vest de edificiu, a fost descoperit un al segment de zid, denumit convențional Z15, orientat E-V, perpendicular pe zidul de vest al edificiului, Z12, cu care este țesut și nu adosat, deci același moment cronologic. Acesta însă, cu o lățime de doar 1,40 m, reprezintă în acest moment o compartimentare spre V a acestui mare edificiu public roman timpuriu. Acest segment de zid a constituit interesul nostru în această campanie arheologică, motiv pentru care au fost deschise S8 și S9.

După cercetarea arheologică din acest an din suprafața S7, se pot aduce mai multe precizări în legătură cu structurile constructive descoperite aici. Astfel în carourile 3 și 4, Z13 (Fig. 7) este demantelat în pantă spre E până la o cotă de - 2,00 m, așa cum am putut constata în acest an. În profilul de S avem evidențiată o groapă destul de mare (Fig. 28), care mărginește latura de S a lui Z13, și pe fundul căreia au fost descoperite mai multe pietre de dimensiuni mari și o monedă de bronz, care după determinarea ei ne va putea oferi o datare mai exactă pentru acest complex arheologic. Sub M 14 și M15, cele două morminte de pe zidul Z15, s-a surprins plinta acestui zid și o porțiune din elevația acestuia (Fig. 29). Foarte interesantă este situația arheologică surprinsă în extinderea suprafeței S7 efectuată acest an. În lumina noilor cercetări din acest an, rezultă că avem mai multe momente cronologice (Fig. 30). Cel mai vechi moment cronologic este reprezentat de noul zid apărut în acest an, Z16, care este perpendicular pe Z15 și tăiat de acesta din urmă, ceea ce ne permite o încadrare cronologică anterioară secolului III p.Chr., adică un posibil nivel 1b sau 1a în cronologia histriană (epoca romană timpurie). Al doilea moment cronologic este reprezentat de Z15, zidul compartimentării vestice a acestui edificiu, care, așa cum am observat anul acesta, taie pe Z16 și continuă spre V până la aleea centrală a sitului. Un al treilea moment cronologic ar putea fi reprezentat de refolosirea atât a lui Z16 cât și a lui Z15, peste aceste două ziduri fiind așezate mai multe dale mari de piatră și aduse la același nivel, într-un scop care urmează să fie identificat

și analizat în campaniile următoare.

La V de aleea centrală a sitului arheologic Histria au fost trasate și începute doar, două secțiuni arheologice S8 și S9 (Fig.

9-12). Scopul lor a fost acela de a surprinde continuarea lui Z15,

zidul compartimentării edificiului, spre V, continuare presupusă după lățimea destul de mare a acestui zid (1,40 m) care, teoretic, ar trebui să aibă o lungime considerabilă. Din păcate însă, nu am descoperit continuarea lui Z15, datorită și faptului că suntem încă sus în cele două secțiuni și nu știm cât de mult a fost demantelat zidul în această parte, spre vest. Pe de alta parte, trebuie să menționăm aici, descoperirea în S8, pe mijlocul secțiunii, a unui

canal antic orientat N-S, construit din piatră de șist verde legată cu pământ, probabil de epocă romană târzie. Despre S10, caseta începută în ultimele zile, nu putem încă spune foarte multe deoarece nu ne-am adâncit mult în ea. Scopul deschiderii ei a fost acela de a identifica continuarea zidului Z16 spre N, cercetare care va fi efectuată în campania arheologică viitoare.

În campaniile arheologice viitoare se va continua cercetarea acestui mare edificiu roman timpuriu, atât spre est, pentru laturile de nord și sud, cât și spre vest, pentru cercetarea compartimentării apărute în campania din 2013.

În privința inventarului mobil descoperit în campania arheologică 2014, menționăm fragmente ceramice romane, timpurii (secolele II-III p.Chr.) în cantitate apreciabilă, dar și romane târzii (secolul VI p.Chr.), material osteologic uman și animalier, fragmente de tencuială pictată, cărămizi, țigle și fragmente de blocuri din calcar, și nu în ultimul rând mai multe monede de bronz (14 piese), care după analizarea lor de către specialiștii în numismatică ne vor putea permite stabilirea unor repere cronologice mai clare. Au mai fost descoperite două fragmente de statuete romane din teracotă.

Informații suplimentare online

[Raportul 5375 din cronica.cimec.ro](http://raportul5375.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.Mapserver.Cimec.ro)
